

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

CHEMAREA BISERICII

Crunta înclăștare de forțe la care asistăm mai bine de cinci ani se pare că se apropie de sfârșit. Conducătorii popoarelor se străduiesc încă de pe acum să afle temeiurile solide pe fundamentul cărora să se zidiască o lume nouă, mai bună, mai liniștită și mai bogată în binefaceri decât aceasta în care trăim acum. Se țin intruniri, se aruncă lozinci, se caută principii și se întrezăresc anumite nădejdi de pe urma înfăptuirii cărora să se iviască de fapt zorii zilelor mai bune pe cari fiecare dintre noi le dorim.

În angrenajul acestor frământări mulți se întreabă: care este rolul pe care Biserica este chemată să-l îndeplinească în această operă de restaurare și de reșezare a omenirii pe adevăratul făgaș de viață dorit și de Dumnezeu și de om? Și, nu e lipsită de temeiuri o astfel de întrebare, deoarece în epocile de adânci prefaceri din trecutul istoric al omenirii, Biserica creștină a jucat întotdeauna un rol primordial atât în ceea ce privește orientarea ei spre zări mai senine, cât și în ceea ce privește tămăduirea tuturor rănilor cauzate de involburarea lor. Biserica anglicană, de pildă, convinsă de necesitatea unei astfel de chemări în privința zilelor ce vor urma acestui război, a și început să pregătească de pe acum planul de lucru în acest scop. Și bineînțeles că nici Biserica noastră ortodoxă nu e străină de atari preocupări, mai ales că această Biserică a fost întotdeauna alături cu neamul ale cărui destine i le-a încredințat însăși mâna lui Dumnezeu.

Chemarea acestei Biserici, în ceea ce privește ziua de mâine, nu este ceva nou, ceva cu totul deosebit de ceea ce ea a îndeplinit în decursul veacurilor de până aci în sânul comunității omenești. Dimpotrivă, este aceeași chemare de veacuri, pe care însuși dumnezeescul ei Intemeietor i-a fixat-o, de a înălța sufletele, de a le purifica de miazma tuturor răutăților acestei lumi, de a turna balsamul mângâierii

peste orice rană și de a conduce pe om spre ținta finală a vieții lui: sfințirea și unirea cu însăși Creatorul său. Nu însemnează aceasta că Biserica, în împlinirea chemării sale de totdeauna, nu va ține seama de principiile și de țintele noi pe cari popoarele lumii, în dorința unei cât mai solide așezări a zilelor de mâine, le vor stabili în concordanță cu nevoile pe cari acest război le-a ridicat prin purtarea lui. Aceste principii și ținte noi însă ea va căuta să le fundamenteze și să le armonizeze cu principiile de adevăr, de dreptate, de iubire și de înfrățire, pe cari Mântuitorul Hristos le-a statornicit prin învățătura Lui. O va face aceasta din convingerea că numai pe temeiul unor astfel de principii isvorâte din însăși eternitatea dumnezeirii, se va putea clădi în adevăr un viitor mai bun, mai durabil și mai pașnic decât prezentul sumbru cu atâtea dezamăgiri în desfășurarea lui.

Se știe apoi de toți, că preocupările Bisericii privesc în deosebi sufletul omului și mântuirea lui. Ori acest suflet, în urma încăerării apocaliptice la care asistăm, a fost și este adânc tulburat în viața lui. Deasemenea, conștiința omului nu a rămas mai puțin frământată, iar sentimentele lui, adânc creștine, s'au pervertit într-o așa măsură încât ai impresia că omul de astăzi nu mai este născut de prestigiul de coroană a tuturor creaturilor cum ni-l înfățișează Sfânta Scriptură în paginile sale. Mai mult chiar, locul iubirii și al înfrățirii tuturor este luat astăzi de o ură ce nu iartă și nu trece cu creștinească îngăduială greșala sau rătăcirea aproapelui său.

În fața acestei dureroase stări, a cărei umbră înfățișare o putem încă continua, să ne întrebăm acum: cine este chemat în primul rând să toarne balsamul vindecării peste toate aceste răni de ordin sufletesc? Cine va putea să liniștească în adevăr conștiința omului, atât de tulburată astăzi de pe urma purtării a-

cestui războiu? Cine va putea să deștepte în om adevăratele sentimente de pe urma cărora să se evidențieze din nou prestigiul lui de co-roană a tuturor creaturilor ieșite din mâna lui Dumnezeu? Cine va putea netezi, în fine, asperitățile ce despart astăzi neamurile, creînd acea armonie și înfrățire socială, atât de necesară pentru buna propășire a vieții omenești? Toate aceste chemări cad în primul loc în sarcina de totdeauna a Bisericii creștine, care prin însăși menirea ei statornicită de Fiul lui Dumnezeu, are la îndemână și balsamul necesar vindecării lor depline. Acest balsam este Cuvântul cel veșnic al lui Dumnezeu, care poate tămădui orice rană sufletească, poate liniști orice conștiință tulburată, poate netezi asperitățile și poate crea în adevăr înțelegerea deplină între neamuri, determinându-le la o înfrățire și la o conlucrare cât mai sinceră, după dreptate și adevăr.

Nu mai vorbim de greutățile și lipsurile de ordin material și financiar cari vor urma după încetarea acestui războiu, când toate resursele vor ținti doar repararea și înlăturarea tuturor stricăciunilor cauzate de purtarea lui atât de neumană azi. În acest stadiu, care nu va putea fi nicidecum prea ușor de trecut, Biserica este chemată ca prin strădania slujitorilor săi să oțelească voințele slăbite, să mențină intacte dorințele de mai bine ale credincioșilor și să întărească nădejile în atingerea zoriilor isbăvitori, cari nu vor întârzia să vie dacă toți vor conlucra armonie și cu hotărâre aspră pentru împământenirea lor. Și tot în cadrul acestor strădanii ea va preconiza sau chiar va organiza o cât mai largă asistență socială, prin care se vor ușura într-o măsură oarecare greutățile vieții zilnice acolo unde acestea vor apăsa mai din greu. Lucrând și în această direcție ea nu va face altceva decât va continua opera de samariteism social pe care Intemeietorul ei însuș a practicat-o atât de des în viața Sa pământească, iar slujitorii săi o practică necontenit de aproape două mii de ani.

Toate aceste fugare creionări scot în evidență faptul că la făurirea lumii noi, pe care strădania conducătorilor de popoare vor s'o împământeniască în viitorul de mâine al întregii omeniri, Biserica creștină își are chemarea ei deosebită, chemare pe care ea a avut-o și a îndeplinit-o întotdeauna în sânul sbuciumatei vieți omenești și desigur că o va îndeplini și în viitor, cu aceeași abnegație și cu aceeași jertfelnicie ca și până aci.

Pr. D. TUDOR

Criza spiritului

Trăim vremuri grele. Omenirea în zbuciumul ei după pace se războește mereu, își macină forțele materiale și spirituale, pentruca să asigure pentru viitor un loc mai de liniște aceluia care va supra-viețui furtunei.

Este jocul macabru de totdeauna al celor plecați pe drumul războiului, căci războiu înseamnă distrugere. Lupta pentru existență a fost la început o lege firească a naturii. Oamenii ca să trăiască apoi în pace au început să-și localizeze diferendele și și-au imaginat o serie de artificii pentru reglementarea raporturilor reciproce, dar toate acestea au fost relative, simple ficțiuni, căci dincolo de aparențe, erau aceeași dușmani de totdeauna. Dece? Fiindcă omul în dorul său nebun de a depăși natura a transformat elementele naturii, subjugându-le, îndreptându-le în acelaș timp contra aproapelui său. Desigur că în cele tehnice a înaintat vizibil, a ajuns la perfecțiuni mari, încât înaintașii noștri nu și ar fi putut imagina născocirile vieții materiale de azi. Pe zi ce se înainta însă în domeniul științei omul a devenit tot mai gânditor la ziua de mâine, era cuprins de o mare neliniște. El a văzut dela primul pas cum se spulberă atâtea iluzii de bine și — Turnul Babilonului — cel din trecut crește tot mai mult și 'n epoca noastră.

Și din cauza aceasta spiritul suferă mai mult și mai intens ca oricând.

Umanitatea a trecut peste atâtea legi superioare încât s'a ajuns la cea mai grozavă criză: *criza spiritului*.

Manifestările mari ale spiritului, valorile eterne ale umanității legate de străduințele de muncă a atâtor secoli, sunt azi numai ruine, iar drumurile pline de morminte.

Este tragedia veacului al XX-lea, mai puternică ca oricând. Veacul care a uitat comandamentele mari ale lui Iisus Hristos, despre iubire, sărăcie, iertare și pace, de aceea suferim cu toții și nu ne găsim liniștea.

Să ne imaginăm că s'ar suprima la un moment dat toată învățătura creștină și n'ar rămâne decât — predica lui Hristos — și atunci am avea cea mai fidelă icoană înaintea ochilor noștri a celei mai profunde revoluții morale, care a luat naștere vreodată printre oameni. Toate manifestările vieții sufletești ale creștinilor nu sunt porunci impuse, ci acte libere ale oamenilor cari vor să câștige lumea spiritului. Adeseori aceste acte libere devin niște biete umbre chinuite de gândul cel nou al zădărniceii tuturor celor omenești și care mai de multeori e *păcatul*. El sfarmă gândul nobil și aduce strigătul de durere al morții.

„De pe stânca înaltă a singurătății noastre noi

vedem toată durerea: și a celor biruiți și a biruito-
rilor de o clipă. Noi vedem zădărnicia speranțelor și
a disperărilor lor meschine, și cu milă, cu iubire ade-
sea, le arătăm din adăpostul nostru, adevărata spe-
ranță: *viața*, — singura desnădejde: *moartea*“. (V
Pârvan).

Prof. C. Rudneanu

Bucurie duhovnicească

*O mai spuneam și în altă parte („Cazanii pentru
azi“: Duh și slovă) că voia lui Dumnezeu nu-i ca să
umblăm veșnic triști și cu lacrimi în ochi. Vrea să
fim sănătoși și veseli. Bineînțeles de-o veselie duhov-
nicească.*

*Avem o sumedenie de locuri în Sfânta Scriptură
care toate îndeamnă la bunăvoie și dispoziție. „Ve-
selia inimii este viața omului și bucuria omului este
îndelungarea zilelor lui“ (Sir. 30, 22). „O inimă bu-
curoasă înseninează fața, iar când inima e tristă, și
duhul e fără curaj“. (Pild. 15, 13). „O inimă veselă
este un leac minunat, pe când un duh fără curaj
usucă oasele“ (Pild. 17, 22). „...bucuria voastră să
fie deplină“. (Io. 16, 24). „Bucurați-vă pururea“ (I
Tes. 5, 16).*

*Cu o concordanță la îndemână, n'ai decât să
cauți la cuvintele: bucurie, bunăvoie, veselie și ai să
te minunezi câte citate sunt în sprijinul acestei idei.
Dar tot acelaș număr de citate contrare îl vei găsi
la cuvintele: întristare, jale, durere, necaz etc. Ce nu
scrie Iov, Ecclesiastul, Psalmii, de bieții cei șasezeci-
șaptezeci de ani ai omului! Și-apoi viața sfinților, a
mucenicilor și timpurile de post, cum par toate a fi
împotriva oricărei bucurii și veselii!*

*Atunci? Să se contrazică cumva Scriptura? Nici
decum. Se conciliază, se explică, se completează.*

*Sfânta Scriptură, creștinismul e pentru bucurie,
pentru jubilaria spirituală: „Dă-mi bucuria mântuirii
tale...“ (Ps. 50, 13). „Sluiți Domnului cu veselie și
cu bucurie ieșiți întru întâmpinarea lui“. (Ps. 99, 1)
„...bucuria mea să fie între voi...“ (Io. 15, 11). „Bu-
curați-vă cu bucuria nădejdi“ (Rom. 12, 12). „Impără-
ția lui Dumnezeu nu este de mâncare și beutură ci
dreptate, pace și bucurie întru Duhul Sfânt“. (Rom.
14, 17).*

*Sfânta Scriptură, Creștinismul e pentru o bucu-
rie și-o fericire dobândită prin muncă, prin silinți pe
bun drept. Prin post, prin Vinerea Patimilor la Paști,
la Inviere. „Feriți cei ce plâng că aceia se vor
mângâia“.*

*„Creștinismul“ scrie episcopul Gay „e religiunea
bucuriei. Dumnezeu va imputa multor creștini triste-
țea lor: dovadă că n'au avut credință destulă și că
nădejdea le-a fost prea de rând“.*

*„Pentru ce arăți așa de trist?“ întreabă o altă
față bisericească. „De sigur l'ai jignit pe Dumnezeu.
Căci alt motiv nu există. Dacă-i așa grăbește-te cât
mai tare și te împacă cu el“.*

Pr. GH. PERVA

Cultura în viața preotului

Nimeni nu se mai îndoiește astăzi, că, pentru
orice îndeletnicire în această viață, este nevoie de
pregătire. Cu cât ești mai mult pregătit în lupta ce
trebuie să o susții în latura de activitate în care ești
angajat, cu atâta activitatea și se pare mai ușoară
și mai direct conducătoare către scop. Lucrul făurit
cu pricepere dăinuie. Are împregnat în el semnele
durabilității.

Mai mult ca ori când astăzi, pentru a reuși în
viață, e nevoie să fii serios pregătit în ramura de
activitate pe cărările căreia ești angajat.

Dacă reprezentanților tuturor ramurilor de acti-
vitate, pentru a smulge din nesfârșita frământare a
vieții o fărâșă de folos pentru ei înșiși și pentru
alții, li se cere să fie serios pregătiți, cu cât ma-
multă pregătire li se cere preoților care sunt sluji-
tori a-i unor adevăruri cu mult mai înalte?*

În luptă cu influența răului în lume, preotul e
în perpetuă activitate de transformare, de înălțare,
de perfecționare a conștiinței mocirloase, de ridica-
re a ei pe culmile înșorite ale idealului hărăzit de
Dumnezeu. Mai mult ca ori care alt individ preotul
este colaboratorul cel mai apropiat a lui Dumnezeu
în lucrarea de redresare a existenței căzute. E — ca
să întrebuițăm o expresie cam îndrăzneță — mâna
văzută a lucrării lui Dumnezeu în lume. Prin el se
împarte în Sfintele Taine, bogăția darurilor divine,
daruri ce potențază la maximum puterile naturale
ale omului. Preotul, este canalul de scurgere al da-
rurilor cerești.

Dar, pentru a îndeplini cu vrednicie această mi-
siune sfântă preotului i se cere pregătire mai mult
ca oricui.

Marea întrebare ce stăruie pe buzele multora,
însă, e: ce fel de pregătire? Duhovnicească sau în-
telectuală. Iată întrebări la care vom căuta să dăm
răspuns în continuare.

*

Asupra acestor întrebări părerile sunt împăr-
țite. Cei mai mulți însă pun accentul pe pregătirea
duhovnicească. E necesară, zic cei din această tabără,
cultura în viața preotului, dar multă tare... nu-i bună.
Oțelirea minții falsifică sufletul.

Că există o fărâșă de adevăr în aceste afir-
mațiuni, e tot ce poate fi adevărat. De cele mai
multe ori cultura, luminând mintea a întunecat
inima. Dus de mirajul descoperirilor făcute, la un

moment dat, omul a ajuns la satanica concluzie că, pricepe totul că în mâinile lui stă cheia a tot ceea ce există. Ceea ce nu pricep, nu există, și-a zis cu îngâmfare, de multe ori, omul speriat de înălțimi-le pe cari se află.

Ridicat pe aceste culmi, aproape nu se mai recunoaște. Mantia orgoliului în care se vede înveșmântat îl face neputincios în ași vedea propia-i nimicnicie. În această situație, în loc să-și definească mai bine albia idealurilor ce trebuie să-i călăuzească viața, își pierde timpul în întrebări și răspunsuri care îi disolvă ultimile certitudini. Cultura i-a cultivat mintea în detrimentul inimii. Puritatea inimii s'a șters în lumina minții.

Nu rareori s'au văzut și teologi căzuți în mirajul acestor roluri seducătoare. Imbătați de propia lor știință au alunecat pe făgașul celor mai compromițătoare speculațiuni filosofice.

Privind lucrurile prin prisma acestor relatări nu trebuie să tragem concluziuni pripite. O privire mai atentă a acestei probleme ne desvăluie, pe lângă acest soi de cultură — falsă — alta mai adâncă.

Istoria bisericii ne stă drept mărturie că nu poate fi vorba de incompatibilitate între cultură și duhovnicie cum s'ar părea din cele relatate. Părerea că sfinții Apostoli și Ucenici ai Domnului au fost toți niște ignoranți e de mult răsuflată.

Sfinții Apostoli și Evangheliști Matei și Ioan erau de o cultură cu mult superioară culturai îngâmfărilor zilelor noastre. Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan reprezintă tipul clasic al personalității cu preocupări strict filosofice. Speculațiunile filosofice pe culmile cărora ne ridică și astăzi ne uimește prin seriozitatea și cuminența lor.

Dar Sfântul Pavel? Ce minte filosofică îndrăznește a se asemăna cu El? Epistolele Sfinților Apostoli Petru și Iacob sunt rezultatul celor mai subtile cugetări filosofice. Mai târziu, Sfinții Părinți sunt cele mai luminate minți ale timpului. Vasile cel Mare, Grigore Teologul și Ioan Gură de Aur sunt culmi de râvnit.

Cu toată această știință care a înlocuit cu succes cultura greco-romană în agonie, aceste minți luminate n'au fost câtuși de puțin împedecate a se ridica pe cele mai înalte culmi ale vieții duhovnicești. Cultura departe de a-i îndepărta dela viața duhovnicească i-a întărit. Cultura aleasă nu i-a umflat în haina mândriei, ci i-a smerit în fața măreției operei divine. Cunoscând măreția și tainele imperceptibile ale lumii înconjurătoare, i-a umplut de adâncă admirație și recunoștință față de Dumnezeu. Un Simeon Noul Teolog, un Grigorie Palama sau Dionisie Areopagitul nu au fost opriți absolut de loc de știința înaltă ce posedau să se urce pe cele mai înalte trepte ale scării desăvârșirii.

Sfinții Părinți, prin cultura aleasă ce posedau, și-au dat seama că *realitatea* este adusă la existență

din neexistență de o putere mai mare decât ei. În ființa lor stă numai puterea de a descoperi realitatea.

În felul acesta au înțeles existența toate personalitățile de adevărată cultură. Cultura lor, ne demonstrează până la credință că mai există un fel de cultură care este foarte departe de a fi o primejdie pentru puritatea și sfințenia vieții.

Nu cultura este un obstacol de netrecut în înduhovnicire, ci pseudo-cultura.

Cultura veritabilă face pe om să știe că în cunoaștere există o limită. Adâncimea cunoștințelor omenești nu pătrunde în ființa lucrurilor. Ființa lucrurilor se poate descoperi numai. Există o linie peste care dacă treci prin puteri proprii rătăcești.

Ajunse la asemenea convingeri personalitățile de veritabilă cultură nu numai că sunt desbrăcate de haina mândriei dar se văd încovoiate sub influența celei mai sante umiliri.

Mult mai curând lipsa de cultură sărăcește conținutul launtric al omului de sfințenia vieții. Sfințenia vieții pune stăpânire pe individ, atunci când, în fața misterioaselor taine ale existenței pe care le descoperă îl face să se vadă mic și neputincios și în continuă dependență de urzitorul tainelor ce descoperă. Fără cultură omul n'ar pricepe nimic din lumea ce-l înconjoară. De urzitorul acestei lumi ar avea o imagină ștersă și destul de confuză. Fără cultură omul ar fi gata ori când să cedeze în fața influențelor nefaste.

Iată că nu multa cultură este o primejdie pentru puritatea și înduhovnicirea vieții. Cultura călăuzește omul pe linia smerită a hărăzirei sale.

Mai poate fi în acest caz necompatibilitate între preoție și cultură? Nici de cum.

Fără cultură preotul va fi ca și legat la ochi. Va săvârși lucrul preoției sale fără să-și dea seama de sublimitatea lui. Nebătându-și capul cu probleme mai mari, nu va avea posibilitatea să cunoască nimicnicia vieții umane și măreția tainelor ce-l înconjoară. Va fi un dezorientat, care nu-și va da seama de rostul lui ca preot în lume. Și această situație departe de a-l smeri, îi va îmbuiba ființa de mândrie că este mai presus de mulțimea enoriașilor cari conduce. Cunoscând superficial tainele existenței, va fi înșelat să creadă că a cunoscut totul. Cu cultură, însă, preotul va pătrunde tainele existenței până la limitele puterii umane de cunoaștere. Ajuns aici va privi ca „în oglindă“ realitatea de dincolo, care îi va umplea inima de smerenie. În fața acestor realități de dincolo de puterea lui de cunoaștere, văzându-se mic își va lega destinul, nu de propriile sale puteri, ci de puterea neînțeleasă la sesizarea căreia a ajuns prin cultură.

Și prin asta credem că adevărata înduhovnicire în viața preotului mai curând vine prin cultură decât prin lipsa ei.

Preotul **Nicolaie Nedelcu**
Pulești-Tutova.

Duhul răului, duhul veacului acestuia

Nu odată stând de vorbă cu sătenii noștri, sănătatea spirituală și fizică a țării, am constatat că la întrebarea: care-i cauza vremurilor atât de tulburi, nesigure și cutremurătoare ce le trăim, mi-au răspuns simplu, adânc, creștinește — așa cum numai ei pot răspunde, că, acum a pus stăpânire pe lume „Satana“, duhul potrivit veacului lumii acesteia; pacatele și fără de legile noastre au năpăstuit mintea oamenilor, încât nu mai văd adevăratul mers al vieții.

Intr'adevăr, parcă toate ramurile de activitate omenească s'au întors împotriva noastră, împotriva bunului mers al societății. Toate au căpătat un sens negativ, de distrugere a armoniei sufletului nostru și implicit a bunului, adevăratului și pașnicului sens al umanității: Ceea ce se poate observa cu destul de mare ușurință, — și evidența faptelor zilelor noastre o confirmă aceasta — este faptul evadării omului din propriul său eu, ura acestuia și apoi lupta contra propriului și adevăratului său destin.

Adevărată nebunie omenească!!!...

Despre veracitatea civilizației de azi nu mai putem vorbi. Căci, consecințele ei sunt tocmai încreștările și nebunia ce domină zilele prezente; avem o civilizație — dacă se mai poate numi așa — contra civilizație; o negație a adevăratei civilizații; o civilizație a cărei scop este croirea unui „destin de sobol“, distrugerea a tot ce nobleța sufletului omenească a putut produce în timpuri pașnice; o civilizație care are merirea — ca prin pionerii ei, pionerii văzduhului, — să sperie lumea adunată în Biserici pentru a duce prinos de mulțumire Domnului, în zi de mare praznic...

S'a schimbat și felul adevărat al științei, care nu-și mai folosește roadele-i binefăcătoare (?) pentru ușurarea vieții, ci pentru o și mai mare îngreuiare a ei. Mai mult, tehnica științei de azi și cu civilizația contemporană — consecința ei — nu numai că îngreuiază viața, spulberând orice idealuri, dar o și distruge. De aceea, adevăritatea maximei: „multă știință apropie de Dumnezeu, iar puțină știință depărtează de Dumnezeu“, astăzi nu-și mai are dreapta ei interpretare. Căci, avem multă știință, dar acum suntem mai îndepărtați de Dumnezeu. Aceasta, pentru că axa științei azi stă cu amândouă capetele pe pământ, nu cu unul în cer, așa cum gânditorul Zisei, a înțeles; se mărginește numai la puțința îngâmfată și cu tendințe de distrugere a celui ce se chiamă azi „homo faber“.

Intorcându-mă din nou la săteanul nostru, m'am convins că tot el, deși are puțină știință, vede acest haos numai și numai în păcatele noastre.

Astăzi, „omul cel ascuns al inimii“ nu mai este, „întru nesticăcioasa podoabă a duhului blând și liniștit“, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu; acest om, nu mai este împodobit de „roadele Duhului sfânt: dragostea, bucuria, pacea, îndelungă răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credincioșia, blândețea, înfrânarea“ ci astăzi domnește în lume duhul potrivit veacului lumii acesteia, potrivit stăpânitorului puterilor văzduhului, adică spiritul care lucrează acum în fiii răzvrătirii; „duhul lui Antichrist“, „duhul rătăcirei“, „duhurile înșelătoare“, „duhurile răutății“ și alte duhuri rele care alimentează civilizația zilelor noastre.

Stai incremenit în fața grozaviilor ce se pot comite azi și te întrebi: Unde-i seriozitatea omului contemporan, ce se mândrește cu titlu de omul vitezei, „homo sapiens“ (?) Unde-i spiritul de umanitate al popoarelor?

Vremurile groaznice de azi ne strigă: „Întoarceți-vă la Hristos. El ne este singura scăpare“.

Cartea sfântă, și acum ca și 'n totdeauna ne este un excelent îndrumător. Ea ne dă sfaturi de îndreptare și îmbărbătare. Dacă azi domnește în lume duhul răului, duhul lui Antichrist, apoi, acestea nu se pot înlătura, după cum mărturisește Biblia, decât prin „post și rugăcine“. Nu numai îngrămădirea în adăposturi și întoarcerea feței către adâncul pământului ne este salvarea, ci și îndreptarea inimii noastre, a ochilor noștri către cer, de unde să invocăm ajutorul și scutul Domnului. „Să fim cu mintea întregă și să priveghiem în rugăciuni“ căci „cel ce va răbda până la urmă acela se va mântui“, iar moartea în cazul acesta care ne pânzește de pretutindeni, va fi, pentru noi, într'adevăr „un câștig“.

Avram Petric

Despre ce să predicăm?

În *Duminea 20-a d. Rusali* (8 Oct. 1944) vom vorbi despre LITURGHIA CATEHUMENILOR V: ECTENIA STĂRUITOARE ȘI CEA PENTRU CEI CHEMAȚI.

În timpurile vechi după cetirea Apostolului și a Evangheliei urma cuvântarea preotului sau predica, în decursul căreia se lămuria pericopa citită și se instruia poporul în cunoașterea adevărului creștin. Această predică se ținea acum pentru ca și catehumenii, cari nu aveau voie să rămână la Liturghia credincioșilor, să aibă totuși prilejul de a se introduce în adevărurile credinței creștine, iar cei credincioși de a se pregăti în chip vrednic pentru săvârșirea jertfei celei fără de sânge și pentru împărțirea cu Trupul și Sângele Domnului.

Cum însă unii dintre creștini venau la sf. Liturghie numai spre asculta frumusețea Cuvântului

dumnezeesc propovăduit în decursul predicii, iar îndată după auzirea lui părăsiau sf. biserică, din acest motiv s'a obișnuit ca acesta să se vestiască mai târziu, spre sfârșitul sf. Liturghii. Aceasta s'a făcut cu atât mai vărtos cu cât și catehumenatul cu vremea a încetat, iar participarea la sf. Liturghie era permisă tuturor până la sfârșitul ei. Astăzi această predică se ține de obicei la pricează și anume înainte de împărtășirea credincioșilor. În unele locuri însă se păstrează încă datina veche, de a se predica imediat după cetirea sf. Evanghelii.

Îndată după aceasta urmează așa numita *ectenie stăruitoare*, *îndoită* sau *cu osârdie*, cum i se mai zice altfel. Este ectenia care cuprinde în sânul său o seamă de rugăciuni și cereri făcute cu mai multă căldură, cu o mai mare stăruință și osârdie, de cât cele de până aci. Această stăruință se vede și din faptul că la fiecare din aceste cereri cântăreții și credincioșii răspund cu „*Doamne miluește-ne*” cântat de trei ori de fiecare dată. La o astfel de rugăciune preotul ne îndeamnă prin cuvintele: „*Să zicem toți din tot sufletul și din tot cugetul nostru zicem*”, după care adaugă: „*Doamne, atot stăpânitorule, Dumnezeuul părinților noștri auzi-ne și ne miluește*”. După aceasta el se roagă în taină ca Dumnezeu să primiască această rugăciune stăruitoare, să ne miluiască cu bogăția milei Sale și să trimită îndurările Sale peste poporul care așteaptă dela El „*mare și multe milă*.”

Se fac apoi cereri și rugăciuni cu osârdie *pentru Episcop și Rege, pentru cler, pentru citorii bisericii și pentru toți cei mai dinainte adormiți părinți și frați ai noștri, pentru episcopii, enoriașii și binefăcătorii bisericii și în fine pentru cei ce aduc daruri și fac bine în sf. biserică, pentru cei ce se ostenesc și cântă și pentru poporul ce stă înaintea și așteapta mila lui Dumnezeu*. Nicolae Cabasila vorbind despre acest cuprins al ecteniei stăruitoare, spune între altele: „*Care rugăciuni se cuvinesă se facă după Evanghelie, de nu pentru cei ce păzesc Evanghelia, pentru cei ce imitează bunătatea și iubirea de oameni a lui Hristos, pe care îl înseamnă Evanghelia? Și cine-s aceștia? Conducătorii bisericii, păstorii popoarelor, aceia cari îngrijesc de afacerile publice... Citorii și adăugătorii bisericilor, învățătorii faptelor celor bune, și cei ce în orice mod sunt demni de rugăciunile comune*”¹⁾. Pentru toți aceștia preotul și credincioșii se roagă acum cu ferma credință și cu neclintita nădejde că Dumnezeu milostivirii va auzi glasul cererii lor și în îndurarea Lui nemărginită le va și împlini. O fac aceasta cu atât mai vărtos cu cât și Fiul lui Dumnezeu îi îndemna odată în acest chip pe cei ce-L ascultau: „*Amîn grațesc vouă, că dacă doi dintre voi se vor învoi pe pământ pentru orice lucru ce vor cere, se va da lor dela Tatăl Meu,*

carele este în ceruri” (Mt. 18, 19). Ectenia întregă se încheie apoi cu cuvintele: „*Că milosiev și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție mărire înălțăm: Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor*”, cuvinte prin cari se întărește și mai mult nădejdea împlinirii cererilor stăruitoare făcute până aci.

În decursul acestei ectenii și anume spre sfârșitul ei se obișnuiește ca la cererea credincioșilor să se facă și anumite *ectenii speciale*, pentru cei bolnavi, pentru călători și pentru alte felurite trebuințe din viața omului. Apoi, la sfârșitul ei preotul rostește, de obicei tot la cererea credincioșilor, *ectenia pentru cei morți*. O face aceasta deoarece sf. Liturghie este jertfa nesângeroasă de pe urma căreia se împărtășesc de daruri deosebite nu numai cei vii, ci și cei morți deopotrivă. Sf. Ioan Gură de Aur vorbind despre acest adevăr scrie: „*Nu de geaba au rânduit Apostolii să se facă asupra Tainei înfricoșate pomenirea celor plecați. Știau că mult le folosește, multă binefacere aduce celor morți. Când stă tot poporul, plenitudinea preoțească, cu mâinile întinse și în față stă jertfa înfricoșată, cum nu vor îndupleca pe Dumnezeu pentru cei adormiți? Dar aceasta numai pentru cei plecați în credință*”. O rugăciune caldă făcută deci pentru cei plecați în veșnicia lui Dumnezeu și nai ales o Liturghie însoțită de milostenie, coboară în chip tainic asupra lor harul milostivirii cerești și le poate ușura soarta până la judecata de apoi, când fiecare își va primi odată pentru totdeauna plata ostanelor sale din această viață.

După rugăciunile pentru cei morți, urmează *ectenia pentru cei chemați sau pentru catehumeni* adică pentru aceia cari se pregăteau pentru primirea botezului creștin. Acești catehumeni nefiind membri ai Bisericii lui Hristos și necunoscând încă adevărurile de credință propovăduite de ea, nu aveau voie să participe decât la partea primă a sf. Liturghii, pentru care fapt aceasta a și primit — după cum am văzut — numirea de Liturghia catehumenilor. Cum această parte se apropie acum de sfârșit, preotul îi îndemna pe catehumeni la rugăciune, zicând: „*Rugați-vă cei chemați Dumnezeuul!*”, la care cântăreții răspund: „*Doamne miluieste-ne*”. Pe temeiul îndemnelor apostolească ca să ne rugăm unii pentru alții (Iac. 5, 16), el îndeamnă și pe credincioși la această obștească rugăciune pentru cei chemați, zicându-le: „*Cei credincioși pentru cei chemați să ne rugăm, ca Domnul să-i miluiască pe dânșii, să-i învețe pe dânșii cuvântul adevărului, să le descopere Evanghelia dreptății, să-i unească pe dânșii cu sfânta Sa sobornicească și apostolească Biserică*”, *să-i mântuiască, să-i apere și să-i păziască pe dânșii cu harul Său*. Spre a primi apoi binecuvântarea preotului, cei chemați sunt îndemnați să-și plece capetele lor Domnului, arătând cu aceasta deosebita lor supunere și umilință în fața Stăpânului curesc.

¹⁾ Citat după Dr. V. Mitrofanovici: op. cit. p. 550.

În timpul acestei plecări preotul se roagă în taină în sf. Altar, ca Domnul Dumnezeu să *caute spre acești chemați ce și-au plecat spre El grumajii lor și să-i învrednicească la vreme potrivită de baia nașterii celei de-a doua, de iertarea păcatelor și de veștmântul neîntinării; să-i uniască cu sfânta Sa sobornicească și apostoliască Biserică și să-i numere și pe dânșii în turma Sa cea aleasă*. Făcând apoi cu buretele semnul sf. cruci deasupra Antimisului pe care l-a desfăcut în decursul ecteniei pentru cei chemați, preotul își încheie această tainică rugăciune, zicând cu glas înălțat: „*Ca și aceștia (adică cei chemați) să măriască împreună cu noi prea cinstitul și de mare cuvîntă numele Tău: al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor*“.

Sosind acum vremea ca cei chemați să părăsiască sf. Biserică, deoarece nu erau vrednici să participe mai departe la aducerea înfricoșatei jertfe, preotul îi determina la aceasta, zicând; „*Câți sunteți chemați, ieșiți. Cei chemați, ieșiți. Câți sunteți chemați, ieșiți. Ca nimenia din cei chemați*“ să nu rămână la slujirea tainei mărețe a prefacerii pâinii și vinului în Trupul și Sângele Mântuitorului Hristos. În timpurile vechi la auzul acestor cuvinte, cu cari se termină de fapt Liturghia catehumenilor, cei chemați părăsiau de îndată sf. biserică, iar aci rămăneau mai departe numai credincioșii, adică aceia cari prin botez și printr'o viață trăită împreună cu Hristos s'au făcut vrednici de nesângeroasa jertfă pe care El o aduce neconținut prin mâinile preotului pe sf. noastre altare.

Deși disciplina catehumenatului a dispărut de mult din viața Bisericii, totuși rugăciunile pentru cei chemați se fac și astăzi în decursul sf. noastre Liturghii. Multora li se pare însă la o primă vedere că acestea ar trebui lăsate la o parte, deoarece astăzi toți s'au făcut prin botez mădulare ale Bisericii lui Hristos și deci pot participa fără nici o opreliște la aducerea înfricoșatei jertfe a sf. Liturghii. Adevărul însă e cu totul altul. Câți dintre cei cari au primit botezul creștin nu-și întinează de atâtea ori prin fărădelegile lor curățenia desăvârșită a sufletului dobândită prin baia nașterii celei de-a doua? Câți dintre noi nu se aseamănă în viața lor cu păgânii nebotezați de pe vremuri cari necunoscând încă tainele minunate ale Evangheliei, duceau o viață fără de Hristos și departe de El?! Câți dintre cei ce participă chiar la sf. Liturghie nu sunt tot atât de nepregătiți sufletește ca și chemații de odinioară pentru aducerea cu vrednicie a nesângeroasei jertfe poruncită de Fiul lui Dumnezeu?! La această haină a sufletului lor propriu trebuie să cugete toți aceia cari participă la dumnezeiască slujbă a sf. Liturghii. Și când aud cuvintele preotului „*Câți sunteți chemați ieșiți...*“ trebuie să scoată mai întâiu din acest suflet tot

gândul cel pământesc, toată necurăția ce ar putea întina aducerea sf. jertfe și așa nepătați și cuviincioși să se plece mai departe la slujirea celei mai înfricoșate Taine a prefacerii pâinii și vinului în Trupul și sângele Fiului lui Dumnezeu. „*Nimenea din cei nevrednici de a mânca din masa cea Dumnezeiască, — zice sf. Ioan Gură de Aur — nimenea din cei ce nu pot să primească sângele cel ceresc vărsat pentru iertarea păcatelor, nimenea din cei ce nu sunt vrednici de jertfa cea vie, nimenea din cei ce nu cunosc tainele credinții, nimenea din cei ce au buze întinate, să nu îndrăznească a sta de față! Masa întinsă aici este dumnezeiască, la ea servesc îngerii și însuș împăratul stă de față! De aceea, dacă ai mânie asupra vreunui dușman, arunc'o și lapadă dușmănia, ca să primești dela dumnezeiasca masă, lecuirea rănilor inimii talc*“.¹⁾

¹⁾ Cit. după Arhim. Nicodem Munteanu: „Călăuza creștinului la biserică“. p. 45.

T.

Informațiuni

■ **VREMURILE DE RESTRIȘTE ALE RĂZBOIULUI** s'au întins în ultimul timp și peste ținuturile arădane. În zilele de 13—14 Septemvrie a. c. armatele maghiare au invadat pe neașteptate aceste mănoase ținuturi, cu ferma convingere că nimeni nu va fi în stare să-i mai alunge înapoi. Adevărul însă a fost altul. Abia după o iluzorică stăpânire de opt zile armatele româno-sovietice i-au silit pe trufașii Unguri ai lui Horty să facă calea întoarsă și să dispară pe neașteptate ca și când n'ar fi fost. Urmele mult trâmbișatei lor culturi însă au rămas. Case și gospodării devastate și distruse, oameni schingiuți și terorizați, instituții publice deposedate de bumurile lor, iată atâtea și atâtea urme adânc grăitoare în acest sens. Nu mai puțin au avut de suferit și unii frați preoți cari în fața primejdiei neașteptate au căutat să-și pună la adăpost familiile lor. După unele informații chiar și bisericile au fost necinstite prin purtarea soldaților. Toate aceste fapte grăiesc în deajuns și despre cultura și despre creștinismul mult lăudat al vecinilor noștri din Apus.

■ **COMANDAMENTUL SUPREM** al Armatei Sovietice aflător în România a dat o proclamație către țară, în care precizează intențiile cu cari această armată a venit în țara noastră, atitudinea ei față de ordinea socială existentă la noi, ca și datorie pe cari le avem de îndeplinit cu toții în aceste vremuri grele. „Proprietatea privată a cetățenilor — spune proclamația — nu va fi atinsă; ea se află sub paza autorităților militare sovietice“. „Clerul și credincioșii pot să-și officieze în mod nestingherit slujbele religioase“. Aceste sobre precizări sunt menite să spulbere odată pentru totdeauna numeroasele svonuri

cari circulau în ultima vreme cu privire la atitudinea pe care o va adopta Comandamentul suprem sovietic față de Biserică și viața noastră socială.

■ **DESROBIREA ARDEALULUI** nostru cedat vremelnice prin dictatul nedrept de la Viena continuă cu pași repezi. După orașele Sf. Gheorghe, Miercurea Ciucului, Târgul Secuiesc, Târgul Mureș ș. a. a ajuns să vadă ziua eliberării și orașul Oradea-mare, iar în apropiere de Cluj luptele continuă.

■ **AUTORITĂȚILE MAGHIARE AU ARESTAT** și au internat pe Episcopii români din Ardealul de nord, pe dl. Prof. Dr. Emil Hațieganu și pe alți intelectuali fruntași de-acolo. În fața acestui fapt Guvernul Regal Român a avertizat guvernul maghiar că dacă nu revine asupra acestor măsuri va lua măsuri similare împotriva episcopilor și intelectualilor unguri din România.

■ **TELEGRAFUL ROMÂN din Sibiu**, apărut cu data de 24 Septembrie a. c. publică sub semnătura Păr. Prof. Emilian Vasilescu un substanțial articol intitulat: „*Pacea viitoare*“, din care spicuim pentru frumusețea și veracitatea lor cele de mai jos:

„*Ordinea creștină este ordinea păcii și a bunei învoiri între oameni, cum cântau îngerii la nașterea Pruncului divin din Betleem. Ordinea creștină cere înfrățirea popoarelor, nu exterminarea unora de către celelalte.*

În primele pagini ale Vechiului Testament se vorbește despre o vreme când — la începutul veacurilor — nu erau războaie pe pământ, iar Noul Testament este în întregime un imn închinat păcii și bunei învoiri între oameni. Împărăția lui Dumnezeu, pentru care se străduiește orice suflet de creștin, este o împărăție a păcii, nu a războiului.

Prin firea și destinația sa divină, omul nu este menit războiului, ci păcii. A crede că războiul este indisolubil legat de ființa omenească, înseamnă a scoarbori pe om sub demnitatea pe care i-o acordă creștinismul.

Și chiar fără a ne inspira din concepția creștină despre om, suntem totuși ținuți să afirmăm că năzuințele războinice ale omului se vor atrofia cu vremea și că peste 500 de ani se va vorbi despre războaiele din vremea noastră ca despre niște lucruri urite ale trecutului, cum spunea filosoful francez Bergson.

Pentru aceasta trebuie însă să fie ca duhul iubirii creștine să pătrundă în toate mădularele lumii. Trebuie ca toate popoarele să audă și să pună la inimă cuvintele blândului Iisus: „Pacea mea o las vouă!“

Când bubuitul tunului va înceta, când armele vor fi hotărât acea diplomatie și congresele creștine n'au izbutit pe cale pașnică, atunci va trebui să

reîncepem, cu forțe sporite, pregătirea sufletească a lumii pentru pacea viitoare: pacea creștină a iubirii aproapelui, care nu va mai avea sfârșit.

Atunci va trebui ca lumea întreagă să-și însușiască o unică formulă de salutare, formula lui Iisus: „Pace vouă!“

■ **REVISTA NOASTRĂ** din cauza împrejurărilor vitrege n'a putut să fie tipărită și expedită la timp. Ca să compensăm această lipsă apărăm de astădată ca număr dublu.

Școala de Duminică

40. Program pentru Duminică 1 Oct. 1944.

1. *Rugăciune*: Tatăl nostru...
2. *Cântare comună*: Cu noi este Dumnezeu...
- 3—4. *Cetirea Evangheliei*: (Luca 6, 31—36) și *Apostolului* (II Corinteni 11, 31—12, 9) zilei cu tâlcuire.
5. *Cântare comună*: Doamne, unde voi să fug? (70. Cânt. rel. pg. 100).
6. *Cetire din V. T.*: Chemarea lui Samuil (Cartea I. Regi c. 3).
7. *Povește morale*: Deșertăciunea visurilor și a vrăjilor. (Cartea înțel. lui Is. Sir. c. 34).
8. *Intercălări*: Poezii rel. etc.
9. *Cântare comună*: Văzut-am lumina cea adevărată.
10. *Rugăciune*: Dumnezeu, Dumnezeul nostru, Creatorule... (Liturghier pg. 176).

41. Program pentru Duminică 8 Oct. 1944.

1. *Rugăciune*: Tatăl nostru...
2. *Cântarea comună*: Cu noi este Dumnezeu...
- 3—4. *Cetirea Evangheliei*: (Luca 7, 11—16) și *Apostolului* (Galateni 1, 11—19) zilei cu tâlcuire.
5. *Cântarea comună*: Doamne unde voi să fug? (70. Cânt. rel. pg. 100).
6. *Cetire din V. T.*: Moartea lui Eli și a fiilor săi (Cartea I Regi c. 4).
7. *Povește morale*: Jertfele plăcute și cele nep plăcute lui Dumnezeu (Cartea înțel. lui Is. Sir. c. 35).
8. *Intercălări*: (Poezii rel. etc.).
9. *Cântarea Comună*: Să se umple gurile noastre...
10. *Rugăciune*: Dumnezeul cel mare și laudat...

(A se vedea „Instrucțiunile“ din Nr. 1 1943). A.
Nr. 3799/1944.

COMUNICAT

Se aduce la cunoștința tuturor P. C. Părinți protopopi și C. Părinți preoți că pot boteza pe Evreii cari ar cere Sf. Botez, după ce au fost catehizați și au cerut și primit încuviințarea P. Sf. Părinte Episcop. Arad, la 11 Septembrie 1944.

† **ANDREI**
Episcop.

Traian Ciblan
cons. ref. eparhial.